

## Evaluation of the performance and effectiveness of the implementation of the law "Supporting the development and creation of sustainable employment in rural and nomadic areas using the resources of the National Development Fund" in Kermanshah province.

Sajad Zangishei

PhD in Geography and Urban Planning, Tarbiat Modares University, Kermanshah, Iran.  
(Corresponding Author). Sajad.urban@gmail.com

Saeid Mehrabipoor

Head of land use planning and Productivity Department in Kermanshah Management and Planning Organization, Kermanshah, Iran.  
Mehrabi55@gmail.com

### Abstract

In rural development, one of the solutions to solve the financial problems of villagers is to grant loans and finance projects. Supporting rural employment plans is one of the government's policies in planning for job creation. This research is applied in terms of purpose and quantitative in terms of analytical method. For data and information analysis, a combined method (quantitative and qualitative) has been used according to the subject. The statistical population of the research includes 4,467 projects related to the Rural Sustainable Employment Protection Law, which were from the sources of the National Development Fund, which were taken as a whole number method. The standard questionnaire related to rural sustainable employment has been used by the country's program and budget organization. The data has been analyzed in SPSS and GIS databases. The total number of sustainable rural and nomadic employment projects in the province was equal to 4467 projects with a credit of around 4754.1 billion Rials. Therefore, the average facility paid for each plan is about 106 million Tomans. The total number of jobs created by similar projects is equal to 5630 jobs; while the promised employment in Kara system for the mentioned plans was equal to 10276 jobs. Therefore, 54.8% of the promised employment has been achieved. Out of 4467 plans, 2736 plans are in operation and 59 plans have been operated (household micro plans and rural micro fund plans which usually have a short period of three to four years), 10 plans are under construction, 416 plans are not implemented. 27 disproportionate physical development plans and 1166 inactive and closed plans and 53 plans are also in the group of other cases. The reasons behind the inactive or non-implementation of 35.6% of the plans are the following factor. 48% increase in the price of machinery, 7.6% bank delay in payment, 25.3% inadequacy of facilities, 36.2% lack of qualifications of the executor, 48.8% lack of total cost of facilities to implement the project and 62% due to factors such as drought, lack of water, migration, Marriage, employment, death, physical disability and physical problems, etc. Also, the results of the research show special attention to the native species and the capacities of each region, special attention to the transformation and processing industries, support to the greenhouse sector, support to fish farming, special attention to animal husbandry in Kermanshah province due to geographical and

climatic conditions, support to Handicrafts, carpets and rugs, knife making, leather embroidery, etc. special attention should be paid to the tourism industry in Kermanshah province.

**Keywords:** sustainable employment, rural and nomadic areas, resources of the National Development Fund, Kermanshah province

Progress and development of Kermanshah province

Kermanshah Management and Planning Organization, 2023, Vol. 2, No. 3, pp 1-27.

**Received:** 21/05/2023 - **Accepted:** 10/07/2023

## ارزیابی عملکرد و اثربخشی اجرای قانون "حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی" در استان کرمانشاه

سجاد زنگی‌شاهی

دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس، کرمانشاه، ایران.

Sajad.urban@gmail.com (نویسنده مسئول)

سعید محرابی پور

رئیس گروه آمایش و بهره‌وری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

Mehrabi55@gmail.com

### چکیده

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش تحلیلی - کمی است. برای تحلیل داده‌ها و اطلاعات از روش ترکیبی (کمی و کیفی) متناسب با موضوع استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل ۴۴۶۷ طرح مربوط به قانون حمایت از اشتغال پایدار روستایی که از منابع صندوق توسعه ملی بوده است که به صورت روش تمام شماری برداشت شده است. پرسشنامه استاندارد مربوط به اشتغال پایدار روستایی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور استفاده شده است. داده‌ها در قالب بانک‌های اطلاعاتی SPSS و GIS تحلیل گردیده است. تعداد کل طرح‌های اشتغال پایدار روستایی و عشایری استان معادل ۴۴۶۷ طرح با اعتباری در حدود ۱/۴۷۵۴ میلیارد ریال بوده است. براین اساس متوسط تسهیلات پرداخت شده برای هر طرح حدود ۱۰۶ میلیون تومان است. تعداد کل اشتغال ایجاد شده طرح‌های مورد نظیر معادل ۵۶۳۰ شغل می‌باشد؛ در حالی که اشتغال تعهد داده شده در سامانه کارا برای طرح‌های مذکور معادل ۱۰۲۷۶ شغل بوده است. بنابراین ۵۴/۸ درصد از اشتغال تعهد داده شده محقق شده است. از ۴۴۶۷ طرح، ۲۷۳۶ طرح در حال بهره‌برداری و ۵۹ طرح بهره‌برداری شده (طرح‌های خرد خانگی و طرح صندوق خرد روستایی که معمولاً دوره‌ای کوتاه سه الی چهار ساله دارند)، ۱۰ طرح در حال ساخت، ۴۱۶ طرح عدم اجراء، ۲۷ طرح پیشرفت فیزیکی نامتناسب و ۱۱۶۶ طرح غیرفعال و تعطیل و ۵۳ طرح نیز در گروه سایر موارد قرار دارند. دلیل غیرفعال و یا عدم اجراء ۳۵/۶ درصد طرح‌ها عوامل ذیل می‌باشد: افزایش قیمت ماشین‌آلات ۴۸ درصد، تعلل بانک در پرداخت ۶/۷ درصد، عدم تناسب تسهیلات ۲۵/۳ درصد، اهلیت نداشتن مجری ۳۶/۲ درصد، عدم هزینه کل تسهیلات برای اجرای طرح ۴۸/۸ درصد و ۶۲ درصد نیز به دلیل عواملی همچون خشکسالی، کمبود آب، مهاجرت، ازدواج، استخدام، فوت، ناتوانی جسمانی و مشکلات جسمی و ... بوده است. همچنین نتایج پژوهش توجه ویژه به رسته‌های

بومی و ظرفیت‌های هر منطقه، توجه ویژه به صنایع تبدیلی و فراوری محصولات، حمایت از بخش گلخانه‌ای، حمایت از پرورش ماهی، توجه ویژه به دامداری در استان کرمانشاه به علت شرایط جغرافیایی و اقلیمی، حمایت از صنایع دستی، فرش و گلیم، چاقوسازی، چرم دوزی و ... توجه ویژه به صنعت گردشگری در استان کرمانشاه مد نظر قرار گیرد.

**کلیدواژه‌ها:** اشتغال پایدار، مناطق روستایی و عشایری، منابع صندوق توسعه ملی، استان کرمانشاه

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کرمانشاه

فصلنامه پیشرفت و توسعه استان کرمانشاه، دوره ۲، شماره ۳، ص ۱-۲۷.

تاریخ ارسال: ۱۴۰۲/۰۲/۳۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۱۹

۱- مقدمه

یکی از عوامل مهم برای توسعه کارآفرینی در نواحی روستایی دسترسی و توزیع مناسب اعتبارات کارآفرینی در میان روستاییان است (عناستانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۸-۴۳). اقتصاددانان توسعه، وجود نظام پولی و اعتباری مناسب را رمز موفقیت برنامه‌های توسعه می‌دانند (بختیاری و پاسبان، ۱۳۸۳: ۱۰۶-۷۳). از دهه ۱۹۸۰ اعطای تسهیلات به عنوان یکی از مهم‌ترین ساز و کارهای ایجاد شغل، مورد تأکید قرار گرفته است. برخی مطالعات تجربی نشان داده‌اند که عدم دسترسی به اعتبار، محدودیتی عمده برای بسیاری از کارآفرینان به‌شمار می‌رود (کریمی، ۱۳۹۳).

برنامه‌های توسعه روستایی، از اعتبارات بودجه‌ای کافی برخوردار نیستند (از کیا و دیباجی فروشانی، ۱۳۹۵: ۱۲۵-۱۰۳). در مباحث توسعه روستایی یکی از راه حل‌های رفع مشکل مالی روستاییان، اعطای اعتبارات و تأمین مالی طرح‌ها است (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۵: ۴۵-۷۶). جوامع روستایی در زمینه‌های مختلف توسعه، همواره با مشکلات فراوانی مواجه بوده‌اند و هستند. بخش مهمی از این مشکلات به دلیل کمبود یا نبود سرمایه و اعتبارات لازم برای این امر است. به منظور رفع فقر از جامعه روستایی و نیز توانمندسازی روستاییان، اعتبارات روستایی در بخش‌های کشاورزی، دامی، مسکن، بهداشت و جز اینها به روستاییان داده می‌شود، که در اکثر موارد ضمن ایجاد رضایت و توانمندی موجب تمایل جمعیت برای ماندگاری در روستا می‌گردد. در زمان حاضر یکی از مهم‌ترین برنامه‌های اجرایی در نواحی روستایی، که سبب توانمند شدن روستاها می‌گردد، دادن اعتبارات لازم به روستاها برای سرمایه‌گذاری‌های مختلف توسعه‌ای است (مطیعی لنگرودی و بخشی، ۱۳۸۹: ۴۶-۳۱).

حمایت از طرح‌های اشتغال روستایی یکی از سیاست‌های دولت در برنامه‌ریزی برای اشتغال‌زایی است. اهمیت اشتغال و بیکاری و تبعات ناشی از آن بالاخص در مناطق کمتر توسعه یافته و روستاها باعث شده است که سیاست‌گذاری مقابله با بیکاری و فقر و جلوگیری از مهاجرت جمعیت از مناطق روستایی به شهری، کانون توجه سیاست‌گذاران قرار گیرد (عبدی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۳۶-۱۱۹).

پرداخت اعتبارات در زمینه توسعه روستایی جایگاه ویژه دارد و اقتصاددانان توسعه وجود نظام پولی و اعتباری مناسب را رمز موفقیت برنامه‌های توسعه می‌دانند (اسماعیل‌زاده پاداری و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۶۹-۱۴۷). به‌منظور افزایش کارآفرینی و اشتغال روستائیان و عشایر، قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی در سال ۱۳۹۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۸/۱۷ به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور و به استناد ماده (۷) قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، مصوب ۱۳۹۶ آیین‌نامه اجرایی قانون یادشده را تصویب کرد. براساس ماده ۵ آیین‌نامه توسعه و ایجاد اشتغال پایدار؛ سهم استان‌ها براساس شاخص ترکیبی جمعیت روستایی، نرخ بیکاری و عکس درآمد سرانه استان محاسبه شد که سهم استان کرمانشاه در میان ۳۱ استان کشور معادل ۴/۱۹ درصد می‌باشد و پس از استان‌های سیستان و بلوچستان (۵/۴۶ درصد از سهم اعتبارات)، خراسان رضوی (۵/۰۹ درصد از سهم اعتبارات)، کرمان (۴/۶۸ درصد از سهم اعتبارات)، استان فارس (۴/۲۹ درصد از سهم اعتبارات) در رتبه پنجم کشور قرار گرفته است.

از سال ۱۳۹۶ و با تصویب قانون در مجلس شورای اسلامی، پرداخت تسهیلات به متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی، از محل منابع صندوق توسعه ملی تلفیق منابع صندوق توسعه ملی با منابع بانک‌های عامل (کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک و صندوق کارآفرینی امید) به صورت تلفیقی و با قدرالسهم مساوی در دستور کار قرار گرفت. جامعه هدف این قانون، شامل مناطق روستایی و عشایری مرزی و غیر مرزی، نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت می‌باشد. سهم بخشهای هدف از تسهیلات تخصیص یافته در ماده ۴ آیین نامه اجرایی قانون مزبور به ترتیب کشاورزی و منابع طبیعی (۴۵ درصد)، صنایع و معادن کوچک (۱۰ درصد)، فعالیت‌های خدماتی و فناوری اطلاعات (۱۵ درصد)، گردشگری (۱۰ درصد)، صنایع دستی و فعالیت‌های فرش دستبافت (۱۰) و سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ۱۰ هزار نفر (۱۰ درصد) بیان شده است. در همین راستا ۳۴ رسته منتخب و اولویت‌دار برنامه توسعه اشتغال روستایی و عشایری در بخش‌های صنعت (۸ رسته)، کشاورزی (۹ رسته) و خدمات (۱۷ رسته) تعیین گردید. به استناد ماده (۶) قانون مزبور، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف به نظارت بر حسن اجرای قانون و نحوه اعطای تسهیلات است.

نظر به گذشت پنج سال از شروع اجرای قانون "حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق ملی" و در حال اتمام بودن فاز اول اجرای آن و برنامه‌ریزی برای شروع فاز دوم با بهره‌گیری از منابع بازپرداختی، ضروری است گزارش‌های کارآمد و شفاف از عملکرد و اثر بخشی اجرای قانون و درس آموخته آن در استان‌ها با استفاده از روش‌های مختلف ارزیابی فراهم آید تا بتوان با توجه به نقاط ضعف و قوت و تجربیات حاصل، فاز بعدی را با کمترین ایراد و با اثر بخشی بالاتر پیش برد.

این پژوهش با توجه به اعتبارات صندوق توسعه ملی در جهت اشتغالزایی توسعه روستایی در استان کرمانشاه به بررسی طرح‌های اشتغال‌زایی با مراجعه و بازدید از طرح‌ها از طریق پرسشنامه به تجزیه و تحلیل آنها پرداخته است و در نهایت به ارائه پیشنهادهایی در جهت بهره‌وری و اثربخشی این اعتبارات در جهت توسعه روستایی و عشایری ارائه داده است.

## ۲- روش شناسی

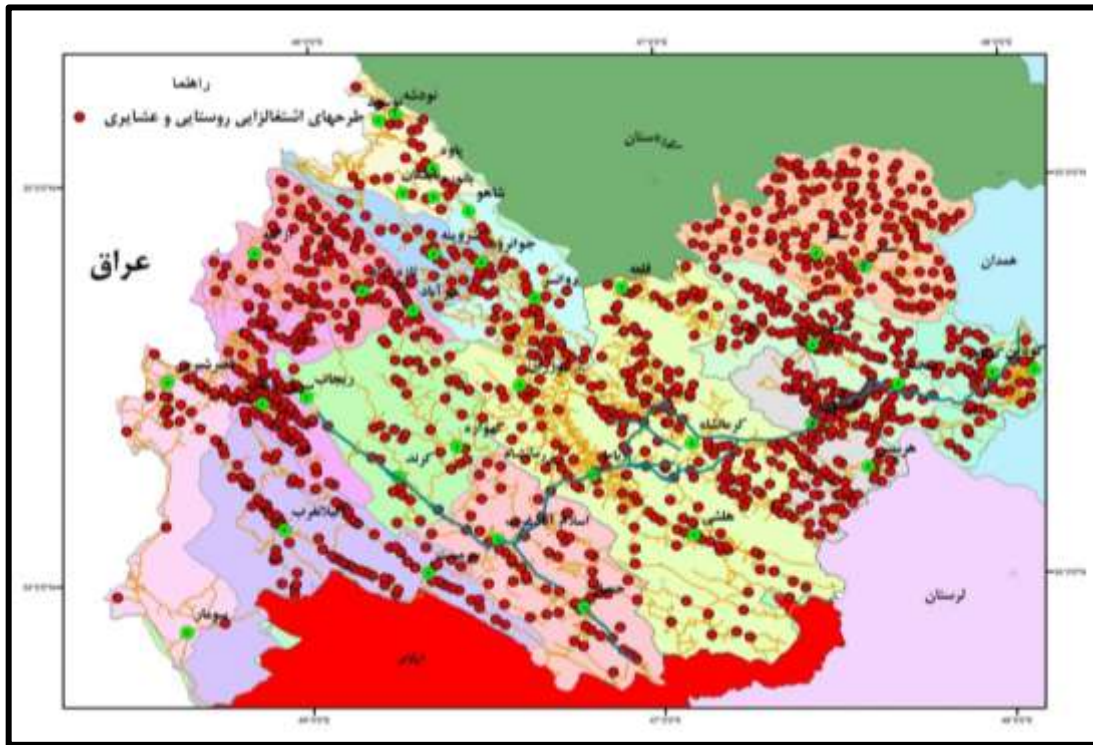
از دی ماه ۱۴۰۱ عملیات پیمایش میدانی و تکمیل پرسشنامه‌های مرتبط برای ۴۴۶۷ طرح مربوط به قانون حمایت از اشتغال پایداری روستایی که از منابع صندوق توسعه ملی استفاده نموده‌اند آغاز و پایان اسفند ماه سال ۱۴۰۱ به اتمام رسیده است. عملیات تمام شماری در سطح ۱۲۲۲ سکونتگاه روستایی و ۳۰ نقطه شهری شهرستان‌های چهارده گانه استان صورت پذیرفت. شهرستان هرسین با تعداد ۸۵۸ طرح (۱۹/۲ درصد از کل) و شهرستان جوانرود با ۴۱ (۰/۹۲۰ درصد از کل) طرح به ترتیب بیشترین و کمترین سهم از تعداد کل طرح‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. به لحاظ چگونگی پراکنش طرح‌ها در سطح نقاط روستایی، شهرستان کرمانشاه یکنواخت‌ترین توزیع فضایی را به خود اختصاص داده است به نحوی که تعداد طرح‌های این شهرستان معادل ۴۳۰ می‌باشد در سطح ۳۵۰ نقطه روستایی و ۴ نقطه شهری توزیع شده‌اند و همچنین شهرستان دالاهو با تعداد ۱۳۲ طرح، در سطح ۵۲ نقطه روستایی نامتوازن‌ترین توزیع فضایی را به خود اختصاص داده است.

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش تحلیلی - کمی است. برای تحلیل داده‌ها و اطلاعات از روش ترکیبی (کمی و کیفی) متناسب با موضوع استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل ۴۴۶۷ طرح مربوط

به قانون حمایت از اشتغال پایدار روستایی که از منابع صندوق توسعه ملی بوده است که به صورت روش تمام-شماری برداشت شده است. پرسشنامه استاندارد مربوط به اشتغال پایدار روستایی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه شده است. بعد از تکمیل پرسشنامه‌ها و فرم‌های برداشت میدانی، داده در قالب بانک‌های اطلاعاتی SPSS و GIS تحلیل گردید.

## ۲-۱- محدوده مورد مطالعه

استان کرمانشاه ۳۷۱ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق دارد دو گمرک بین‌المللی پرویزخان و خسروی و سه بازارچه مرزی شوشمی و شیخ صله و سومار نقش تسهیل صادرات و تبادلات تجاری را برعهده دارند. به علت شرایط خاص اقلیمی و وجود خاک‌های زراعی مرغوب، آب فراوان، دشت‌های وسیع و دره‌های حاصل‌خیز و طولانی از نواحی مستعد کشاورزی کشور محسوب می‌شود و از امکانات بالقوه بسیار بالایی برای توسعه کشاورزی برخوردار است. عوامل فوق باعث شده که این استان یکی از بزرگترین تولیدکنندگان غلات و حبوبات کشور باشد، اما با وجود ظرفیت‌ها و قابلیت‌های متعدد این استان، در طی سال‌های اخیر در زمره استان‌های کشور با بالاترین نرخ بیکاری قرار گرفته است و با وجود اقدامات متعدد و برنامه‌ریزی جهت برون رفت از این وضعیت، متأسفانه این مهم محقق نشده است.



شکل ۱. پراکنش فضایی طرح‌های قانون حمایت از اشتغال پایدار روستایی در سطح استان کرمانشاه (منبع: برداشت میدانی،

۱۴۰۱)

## ۳- تحلیل داده‌ها

تعداد کل طرح‌های اشتغال پایدار روستایی و عشائری استان معادل ۴۴۶۷ طرح با اعتباری در حدود ۴۷۵۴/۱ میلیارد ریال بوده است. براین اساس متوسط تسهیلات پرداخت شده برای هر طرح حدود ۱۰۶ میلیون تومان است.

تعداد کل اشتغال ایجاد شده طرح‌های مورد نظیر معادل ۵۶۳۰ شغل می‌باشد؛ در حالی که اشتغال تعهد داده شده در سامانه کارا برای طرح‌های مذکور معادل ۱۰۲۷۶ شغل بوده است. بنابراین ۵۴/۸ درصد از اشتغال تعهد داده شده محقق شده است.

از ۴۴۶۷ طرح، ۲۷۳۶ طرح در حال بهره‌برداری و ۵۹ طرح بهره‌برداری شده (طرح‌های خرد خانگی و طرح صندوق خرد روستایی که معمولاً دوره‌ای کوتاه سه الی چهار ساله دارند)، ۱۰ طرح در حال ساخت، ۴۱۶ طرح عدم اجراء، ۲۷ طرح پیشرفت فیزیکی نامتناسب و ۱۱۶۶ طرح غیرفعال و تعطیل و ۵۳ طرح نیز در گروه سایر موارد قرار دارند. شهرستان دالاهو با ۹۱/۷ درصد طرح در حال بهره‌برداری و شهرستان ثلاث و باباجانی با ۵۰.۲ درصد، به ترتیب بیشترین و کمترین تعداد طرح‌های در حال بهره‌برداری را به خود اختصاص داده‌اند. شهرستان‌های هرسین و سنقر به ترتیب با ۱۶/۲ و ۱۵/۳ درصد طرح انجام نشده، بیشترین تعداد طرح‌های اجراء نشده را به خود اختصاص داده‌اند. شهرستان‌های قصرشیرین و ثلاث باباجانی بیشترین تعداد طرح‌های غیرفعال و شهرستان‌های دالاهو و سرپل - ذهاب کمترین تعداد طرح‌های غیرفعال را به خود اختصاص داده‌اند. شهرستان دالاهو با ۹۱/۷ درصد طرح در حال بهره‌برداری و شهرستان ثلاث و باباجانی با ۵۰/۲ درصد، به ترتیب بیشترین و کمترین تعداد طرح‌های در حال بهره‌برداری را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول شماره ۱. وضعیت بهره‌برداری طرح‌های قانون اشتغال پایدار روستایی به تفکیک شهرستان‌های استان

ردیف	شهرستان	تعداد طرح	میزان تسهیلات پرداختی (میلیارد ریال)	تعداد اشتغال ایجاد شده	تعداد بیمه شدگان	وضعیت بهره‌برداری طرح				سهم طرح‌های غیرفعال هر شهرستان
						بهره برداری شده	در حال بهره برداری	در حال اجرا و ساخت طبق برنامه زمانی بندی	عدم اجرای طرح	
۱	اسلام آبادغرب	۱۵۱	۲۶۰/۲	۱۹۲	۹۸	۰	۱۲۵	۰	۳	۱۲/۶
۲	پاوه	۵۸	۱۳۰/۷	۷۳	۲۲	۰	۴۲	۰	۱	۱۸/۶
۳	ثلاث و باباجانی	۴۳۰	۱۷۲/۴	۲۴۵	۲۰۷	۱	۲۱۶	۱	۱۱	۳۷/۰
۴	جوانرود	۴۱	۶۹/۳	۷۴	۲۷	۱	۲۹	۱	۱	۱۹/۵
۵	دالاهو	۱۳۲	۸۹/۳	۱۸۶	۴۲	۰	۱۲۱	۰	۰	۶/۸
۶	روانسر	۷۶	۹۲/۸	۱۲۵	۳۴	۱	۶۲	۱	۱	۱۳/۲
۷	سرپل ذهاب	۱۶۷	۲۷۵/۳	۲۴۹	۵۳	۵	۱۴۰	۰	۲	۷/۷
۸	سنقر و کلیایی	۶۸۰	۲۲۷/۷	۴۳۸	۱۹۴	۲	۳۷۵	۰	۲	۲۸
۹	صحنه	۶۲۴	۵۷۸/۰	۴۸۶	۱۸۹	۳۳	۳۳۴	۲	۰	۲۸/۱



۴۳/۱	۵	۸۸	۰	۷	۰	۱۰۴	۰	۸۵	۱۱۰	۹۳/۵	۲۰۴	قصرشی رین	۱۰
۲۳/۵	۸	۱۰۱	۶	۱۷	۱	۲۹۱	۵	۹۷۰	۲۳۱۹	۲۰۵۴/۰	۴۳۰	کرمانشاه	۱۱
۱۵/۹	۴	۴۷	۰	۵	۰	۲۳۴	۶	۱۴۰	۳۲۴	۲۱۶/۱	۲۹۵	کنگاور	۱۲
۲۳/۱	۷	۷۴	۳	۱۷	۱	۲۱۵	۴	۱۳۲	۲۶۷	۱۶۳/۱	۳۲۱	گیلان غرب	۱۳
۳۰/۴	۸	۲۶۱	۰	۱۳۹	۱	۴۴۸	۱	۱۰۹	۵۴۲	۳۳۱/۸	۸۵۸	هرسین	۱۴
۲۶/۱	۵۴	۱۱۶۶	۲۷	۴۱۶	۱۰	۲۷۳۶	۵۹	۲۳۰۲	۵۶۳۰	۴۷۵۴/۱	۴۴۶۷	جمع کل	

### ۳-۱- وضعیت عملکردی دستگاه‌های اجرایی استان

وضعیت بهره‌برداری طرح‌های دستگاه اجرایی بدین شرح است:

- ✓ سازمان فنی و حرفه‌ای مجموعاً دارای ۳ طرح می‌باشد، که ۲ طرح در حال بهره‌برداری و ۱ طرح هم‌اکنون غیرفعال است.
- ✓ سازمان امور عشایری مجموعاً دارای ۳۹۴ طرح می‌باشد و با ۳۷۸ طرح در حال بهره‌برداری و ۱۲ طرح هم‌اکنون غیرفعال کمترین انحراف را دارا می‌باشد.
- ✓ سازمان بهزیستی مجموعاً دارای ۱۹ طرح می‌باشد که ۱۳ طرح در حال بهره‌برداری و ۶ طرح هم‌اکنون غیرفعال است. بیشتر طرح‌های این سازمان در رابطه با راه‌اندازی مهدکودک و پیش در نقاط روستایی می‌باشد.
- ✓ سازمان راه‌داری و حمل‌ونقل جاده‌ای مجموعاً دارای ۲۲ طرح می‌باشد که ۱۱ طرح در حال بهره‌برداری و ۱۰ طرح هم‌اکنون غیرفعال است.
- ✓ سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مجموعاً دارای ۱۰۹۳ طرح می‌باشد که ۵۶۰ طرح در حال بهره‌برداری و فعال و ۳۴۵ طرح هم‌اکنون غیرفعال و ۱۶۹ طرح اجراء نشده‌اند.
- ✓ صندوق کارآفرینی امید مجموعاً دارای ۸۹ طرح می‌باشد که ۵۷ طرح در حال بهره‌برداری و ۲۷ طرح هم‌اکنون غیرفعال است.
- ✓ ارتباطات و فناوری اطلاعات مجموعاً دارای ۳۱ طرح می‌باشد که ۲۶ طرح در حال بهره‌برداری و ۳ طرح هم‌اکنون غیرفعال است.
- ✓ دانشگاه علوم پزشکی تنها دارای یک طرح می‌باشد که در حال بهره‌برداری است.
- ✓ سازمان جهاد کشاورزی مجموعاً دارای ۲۱۳۶ طرح می‌باشد که ۱۳۹۶ طرح در حال بهره‌برداری و ۴۹۷ طرح هم‌اکنون غیرفعال و ۱۸۱ طرح نیز اجراء نشده است.
- ✓ سازمان صنعت، معدن و تجارت مجموعاً دارای ۶۷۲ طرح می‌باشد که ۳۱۱ طرح در حال بهره‌برداری و ۲۷۸ طرح هم‌اکنون غیرفعال و ۶۹ طرح نیز اجراء نشده است.
- ✓ سازمان ورزش و امور جوانان مجموعاً دارای ۷ طرح می‌باشد که ۵ طرح در حال بهره‌برداری و یک طرح هم‌اکنون غیرفعال است.

جدول شماره ۲. تعداد کل طرح‌های قانون اشتغال پایدار روستایی به تفکیک دستگاه‌های اجرایی استاندستگاه اجرایی

میزان تحقق پذیری اشتغال تعهد داده شده	سهم از کل تسهیلات پرداختی	سهم از کل اشتغال ایجاد شده	سهم از کل طرح	مبلغ تسهیلات پرداختی (میلیون ریال)	مبلغ تسهیلات مصوب (میلیون ریال)	تعداد اشتغال ایجاد شده (نفر)	اشتغال تعهد شده (نفر)	اشتغال موجود (نفر)	تعداد طرح	
۳۳/۳	۰/۰۳	۰/۰۴	۰/۰۷	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۲	۶	۷	۳	سازمان فنی و حرفه‌ای
۷۸/۱	۷/۸۰	۹/۰۴	۸/۸۲	۳۷۰۹۰۰/۷	۳۷۱۰۴۰/۷	۵۱۰	۶۵۳	۵۷۷	۳۹۴	سازمان امور عشایری
۵۶/۴	۰/۱۸	۰/۳۹	۰/۴۳	۸۴۲۵	۸۴۲۵	۲۲	۳۹	۲۴	۱۹	سازمان بهزیستی
۵۰/۰	۰/۲۳	۰/۲۰	۰/۴۹	۱۰۹۵۶	۱۰۹۵۶	۱۱	۲۲	۲۱	۲۲	راه‌داری و حمل و نقل جاده‌ای
۳۸/۷	۶/۸۷	۱۲/۴۵	۲۴/۴۷	۳۲۶۵۰۴/۲	۳۵۵۴۹۷/۳	۷۰۲	۱۸۱۵	۹۱۴	۱۰۹۳	سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
۲۵/۷	۰/۶۴	۱/۱۷	۱/۹۹	۳۰۴۲۰	۳۰۴۲۰	۶۶	۲۵۷	۱۱۳۰	۸۹	سندوق کارآفرینی
۱۷۴/۵	۱/۶۶	۳/۲۸	۰/۶۹	۷۸۷۲۳	۹۴۳۶۴/۱	۱۸۵	۱۰۶	۶۲	۳۱	ارتباطات و فناوری اطلاعات
۲۵۰/۰	۰/۰۴	۰/۹	۰/۰۲	۱۹۹۳/۶	۲۰۰۰	۵	۲	۱۲	۱	دانشگاه علوم پزشکی
۵۸/۲	۷۱/۰۳	۶۲/۲۶	۴۷/۸۲	۳۳۷۶۹۴۷	۳۶۳۸۲۷۲	۳۵۱۱	۶۰۲۸	۳۱۷۶	۲۱۳۶	سازمان جهادکشاورزی
۴۶/۲	۱۱/۳۱	۱۰/۹۱	۱۵/۰۴	۵۳۷۸۲۳/۲	۶۸۰۶۲۶/۴	۶۱۵	۱۳۳۰	۷۳۱	۶۷۲	سازمان صنعت، معدن و تجارت

۵۵/۶	۰/۲۲	۰/۱۸	۰/۱۶	۱۰۲۵۲	۱۰۲۵۲	۱۰	۱۸	۱۰	۷	سازمان ورزش و امور جوانان
۵۴/۹	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۴۷۵۴۱۴۵	۵۲۰۳۰۵۴	۵۶۳۹	۱۰۲۷۶	۶۶۶۴	۴۴۶۷	جمع کل

مأخذ. اطلاعات سامانه کارا و نتایج تمام شماری طرح‌ها؛ ۱۴۰۱

### ۳-۲- میزان انطباق تسهیلات پرداخت شده اشتغال پایدار روستایی و عشایری با سهم ابلاغی به تفکیک بخش در استان

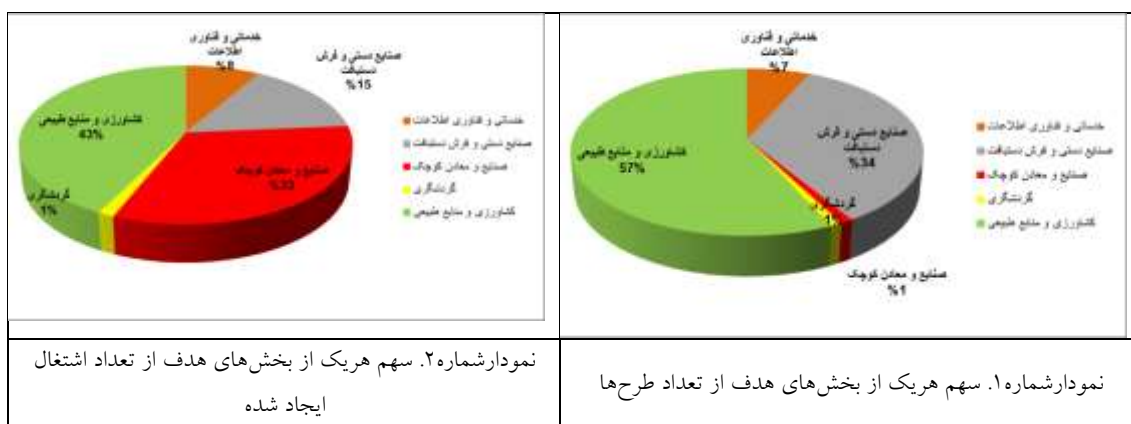
جدول شماره ۳. وضعیت طرح‌ها به تفکیک بخش‌های هدف

نسبت اشتغال	سهم از سهم از ایجاد شده به اشتغال ل	سهم از سهم از ایجاد شده (درصد)	تعداد اشتغال ل ایجاد شده (نفر)	مبلغ تسهیلات پرداختی (میلیون ریال)	اشتغال تعهد شده (نفر)	اشتغال ثبت در سامانه (نفر)	تعداد طرح	بخش هدف
۵۹/۴	۵۲/۹	۴۲/۵	۵۶۷۸	۲۵۱۷۱۴۰	۴۰۳۳	۳۹۰۴	۲۵۳۷	کشاورزی و منابع طبیعی
۳۹/۸	۶۰/۰	۱۵/۳	۳۴/۶	۸۶۴	۲۸۵۵۵۴/۷	۲۱۶۳	۱۲۳۲	صنایع دستی و فرش دستبافت
۶۲/۴	۸/۸	۸/۳	۶/۸	۴۶۹	۴۱۹۴۷۲/۱	۷۶۲	۷۹۸	خدماتی و فناوری اطلاعات
۵۹/۱	۲۹/۰	۳۲/۵	۱/۰	۱۸۳۱	۱۳۷۸۱۰۸	۳۱۰۰	۶۵۵	صنایع و معادن کوچک
۳۴/۷	۳/۲	۱/۳	۰/۸	۷۳	۱۵۳۸۷۰/۶	۲۱۸	۷۵	گردشگری
۵۴/۸	۱۰۰/۰	۴۲/۵	۱۰۰/۰	۵۶۳۰	۴۷۵۴۱۴۶	۱۰۲۷۶	۶۶۶۴	مجموع

مأخذ. اطلاعات سامانه کارا و نتایج تمام شماری طرح‌ها؛ ۱۴۰۱

در بخش **کشاورزی** درصد ابلاغی تسهیلات ۴۵ درصد بوده است اما در عمل ۵۳ درصد تسهیلات به این بخش اختصاص یافته است؛ در بخش **صنعت** درصد ابلاغی تسهیلات ۱۰ درصد بوده است اما در عمل ۲۹

درصد تسهیلات به این بخش اختصاص یافته است؛ در بخش **خدمات** درصد ابلاغی تسهیلات ۱۵ درصد بوده است اما در عمل ۸ درصد تسهیلات به این بخش اختصاص یافته است؛ در بخش **گردشگری** درصد ابلاغی تسهیلات ۱۰ درصد بوده است اما در عمل حدود ۳ درصد تسهیلات به این بخش اختصاص یافته است؛ در بخش **صنایع دستی** درصد ابلاغی تسهیلات ۱۰ درصد بوده است اما در عمل ۶ درصد تسهیلات به این بخش اختصاص یافته است (لازم به ذکر است سهم ابلاغی بخش سرمایه در گردش ۱۰ درصد تسهیلات بوده است که در حدود ۲۲ درصد تسهیلات را به خود اختصاص داده است).



### ۳-۳- ارزیابی عملکرد مؤسسات عامل

- بررسی عملکرد بانک کشاورزی از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد، ۵۶/۱ درصد (۲۶۶۵/۷ میلیارد ریال) کل تسهیلات استان کرمانشاه در راستای حمایت از اشتغال پایدار روستایی و عشایری توسط بانک کشاورزی پرداخت شده است، که در قالب ۱۵۵۷ طرح اعطا شده‌اند و منجر به اشتغال ۲۹۳۸ نفر شده است. متوسط سرانه تسهیلات به ازای هر شغل برابر با ۹۰/۷ میلیون تومان بوده است. همچنین هر طرح باعث ایجاد اشتغال برای ۱/۹ نفر شده است.

- بررسی عملکرد بانک توسعه تعاون از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد، ۱۶/۵ درصد (۷۸۶/۶ میلیارد ریال) کل تسهیلات استان کرمانشاه در بخش اشتغال پایدار روستایی و عشایری توسط بانک توسعه تعاون پرداخت شده است، که در قالب ۱۰۲۳ طرح اعطا شده‌اند و منجر به اشتغال ۸۶۰ نفر شده است. متوسط سرانه تسهیلات به ازای هر شغل ایجاد شده برابر با ۹۱/۴ میلیون تومان بوده است. همچنین هر طرح باعث ایجاد اشتغال برای ۸/۰ نفر شده است.

- بررسی عملکرد پست بانک از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد، ۱۲/۳ درصد (۵۸۳/۹ میلیارد ریال) کل تسهیلات استان کرمانشاه در بخش اشتغال پایدار روستایی و عشایری توسط پست بانک پرداخت شده است، که در قالب ۷۵۸ طرح اعطا شده‌اند و منجر به اشتغال ۸۵۲ نفر شده است. متوسط سرانه تسهیلات به ازای هر شغل برابر با ۶۸/۵ میلیون تومان بوده است. همچنین هر طرح باعث ایجاد اشتغال برای ۱/۱ نفر شده است.

- بررسی عملکرد صندوق کارآفرینی امید از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد ۱۵/۱ درصد ( ۷۱۸ میلیارد ریال ) کل تسهیلات استان کرمانشاه در بخش اشتغال پایدار روستایی و عشایری توسط صندوق کارآفرینی امید پرداخت شده است، که در قالب ۱۱۲۹ طرح اعطا شده‌اند و منجر به اشتغال ۹۷۸ نفر شده است. متوسط سرانه تسهیلات به ازای هر شغل برابر با ۷۳/۴ میلیون تومان بوده است. همچنین هر طرح باعث ایجاد اشتغال برای ۰٫۸ نفر شده است.

- **عملکرد تسهیلات پرداخت شده به تفکیک تعداد کارکن ها و سهم تسهیلات طرح‌های غیرفعال**  
- طرح‌های خود اشتغالی با ۴۰۷۹ طرح و ۲۴۳۹ اشتغال ایجاد شده و ۱۹۹۰/۶ میلیارد ریال تسهیلات؛ به ترتیب ۹۱/۳ درصد از کل طرح‌ها، ۴۳/۳ درصد از اشتغال و ۴۱/۹ درصد از کل تسهیلات را به خود اختصاص داده است.  
- طرح‌های با تعداد نیروی کار ۱ تا ۱۰ نفر، حدود ۸/۳ درصد (۳۷۱ طرح) کل طرح‌ها را تشکیل داده‌اند و منجر به اشتغال ۱۱۲۴ نفر شده‌اند، این طرح‌ها معادل ۲۴/۲ درصد کل تسهیلات را دریافت نموده‌اند؛ در حالی که ۱۹/۹ درصد از کل اشتغال ایجاد شده را شامل می‌گردد.  
- طرح‌های با تعداد نیروی کار ۱۰ تا ۵۰ نفر، حدود ۰/۳ درصد (۱۵ طرح) کل طرح‌ها را تشکیل داده‌اند و منجر به اشتغال ۴۲۵ نفر شده‌اند، این طرح‌ها معادل ۱۳/۶ درصد کل تسهیلات قانون حمایت از اشتغال پایدار مناطق روستایی را دریافت نموده‌اند و در حدود ۷/۵ درصد از کل اشتغال ایجاد شده را شامل می‌شوند.  
- طرح‌های با تعداد نیروی کار ۵۰ نفر به بالا با ۲ طرح، حدود ۰/۰۴ درصد کل طرح‌ها را تشکیل داده‌اند و منجر به اشتغال ۱۶۵۱ نفر شده‌اند، این طرح‌ها معادل ۲۰/۴ درصد کل تسهیلات را دریافت نموده‌اند و ۲۹/۳ درصد از کل اشتغال را به خود اختصاص داده‌اند.

- مقایسه سهم تعداد اشتغال ایجاد شده طرح‌ها و میزان تسهیلات دریافتی بیان‌گر آن است طرح‌های با تعداد نیروی کار ۵۰ نفر به بالا مناسب‌ترین عملکرد را داشته‌اند و با وجود سهم ۲۰/۴ درصدی از کل تسهیلات، ۲۹/۳ درصد اشتغال را به خود اختصاص داده‌اند، با توجه به شرایط بیمه‌ای اکثر شاغلین این بنگاه‌ها، وضعیت اشتغال در این بنگاه‌ها پایدار می‌باشد.

- طرح‌های غیرفعال در مجموع با ۲۶/۱ درصد از مجموع طرح‌ها، در حدود ۹/۱ درصد از کل تسهیلات پرداختی را به خود اختصاص داده است، این موضوع بیان‌گر آن است که اکثر طرح‌های غیرفعال طرح‌های کوچک مقیاس و خرد نظیر طرح‌های رسته فعالیت فرش دستبافت و دست‌بافته‌ها می‌باشد که عمدتاً به دلایلی نظیر نبود بازار فروش، افزایش قیمت مواد اولیه و یا اهلیت نداشتن مجری و ... غیرفعال شده‌اند. به‌طور کلی طرح‌های غیرفعال و اجراء نشده مجموعاً ۳۵/۴ درصد از کل طرح‌های را شامل می‌شوند و سهم تسهیلات پرداختی این طرح‌ها معادل ۱۵/۸ درصد است.

جدول شماره ۴. وضعیت طرح‌ها به تفکیک مؤسسات عامل

نسبت اشتغال ایجاد شده به تعهد شده	سهم از تعداد اشتغال ایجاد شده (درصد)	سهم از تعداد اشتغال ایجاد شده (درصد)	تعداد اشتغال ایجاد شده (نفر)	تسهیلات مصوب (میلیارد ریال)	تسهیلات پرداختی (میلیارد ریال)	اشتغال تعهد شده (نفر)	اشتغال ثبت در سامانه (نفر)	تعداد طرح	بانک عامل
۵۴/۳	۱۶/۵	۱۵/۳	۲۲/۹	۸۶۲	۱۰۷۲/۶	۷۸۶/۶	۱۵۸۵	۱۰۴۶	بانک تعاون
۵۸/۰	۵۶/۱	۵۲/۲	۳۴/۹	۲۹۳۸	۲۶۹۶/۸	۲۶۶۵/۷	۵۰۹۹	۲۰۹۶	بانک کشاورزی
۵۹/۱	۱۲/۳	۱۵/۱	۱۷/۰	۸۵۲	۶۳۸/۳	۵۸۳/۹	۱۴۰۶	۷۸۷	پست بانک
۴۵/۴	۱۵/۱	۱۷/۴	۲۵/۳	۹۷۸	۷۹۵/۲	۷۱۸/۰	۲۱۸۶	۲۷۳۵	صندوق کارآفرینی
۵۴/۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵۶۳۰	۵۲۰۳/۰۵۴	۴۷۵۴/۱	۱۰۲۷۶	۶۶۶۴	مجموع

مأخذ. اطلاعات سامانه کارا و نتایج تمام شماری طرح‌ها؛ ۱۴۰۱

#### – نتایج طرح‌ها به تفکیک مرزی یا غیرمرزی بودن، وضعیت بیمه و جنسیت

– **مناطق غیرمرزی استان** با ۲۸۵۸ طرح، ۶۴ درصد از کل طرح‌ها، ۷۵/۸ درصد از کل اشتغال ایجاد شده و ۷۳/۹ درصد از کل تسهیلات پرداخت شده را به خود اختصاص داده است.

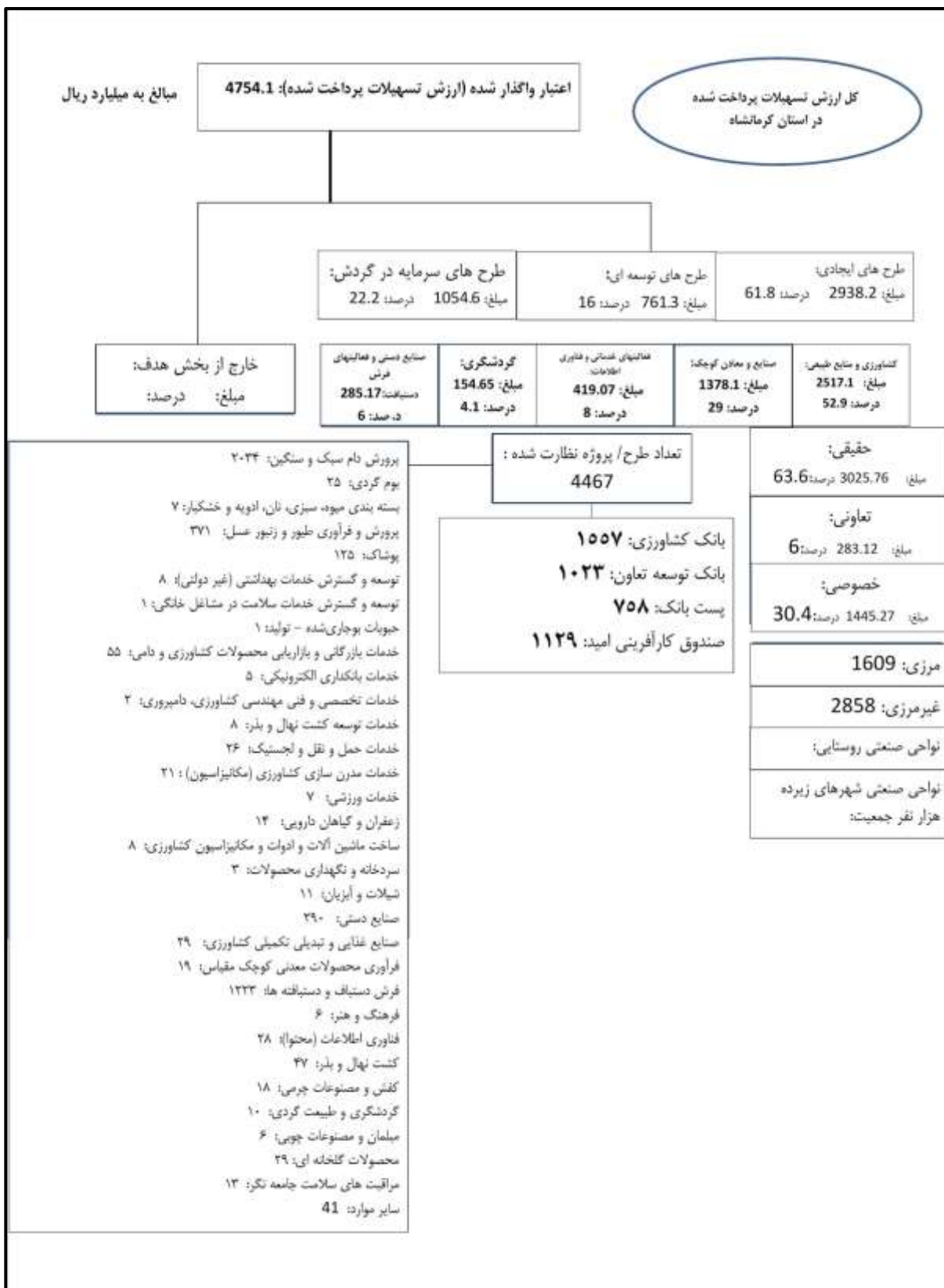
– **مناطق مرزی استان** با ۱۶۰۹ طرح، ۳۶ درصد از کل طرح‌ها، ۲۴/۲ درصد از کل اشتغال ایجاد شده و ۲۶/۱ درصد از کل تسهیلات پرداخت شده را به خود اختصاص داده است.

– مناطق غیرمرزی با وجود سهم ۷۳/۹ درصد از کل تسهیلات، ۷۵/۸ درصد از اشتغال ایجاد شده را شامل می‌شود. ضمناً به ازای هر طرح ۱/۵ شغل ایجاد شده است. این موضوع بیانگر آن است طرح‌های مناطق غیرمرزی در مقایسه با مناطق مرزی با انحراف بیشتری همراه می‌باشند.

– مجری ۲۱۰۰ طرح زن می‌باشد که ۴۷ درصد از کل طرح‌ها، ۲۵ درصد از کل اشتغال ایجاد شده و ۱۳/۸ درصد از کل تسهیلات پرداختی را به خود اختصاص داده است. صنایع دستی و فرش دستبافت و سایر دست‌بافته‌ها بیشترین فراوانی این گروه به شمار می‌رود و دلیل انحراف به وجود آمده میان تعداد طرح و تعداد اشتغال ایجاد شده می‌تواند به نبود بازار فروش، افزایش قیمت مواد اولیه و همچنین موضوع مهاجرت و ازدواج و پایین بودن درآمد اکثر طرح‌ها و در نتیجه غیرفعال شدن و یا فعالیت با حداقل ظرفیت اشاره نمود.

– ۴۰/۸ درصد (۲۳۰۲ نفر) از شاغلین دارای بیمه هستند که از این تعداد ۶۲/۳ درصد دارای بیمه تأمین اجتماعی و مابقی بیمه روستایی می‌باشند. به بیان دیگر ۱۴۴۵ نفر (۲۵ درصد از کل شاغلین) تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی می‌باشند.

شکل شماره ۲. کل ارزش تسهیلات پرداخت شده در استان کرمانشاه



پایداری طرح و تعداد اشتغال ایجاد شده، تسهیلات پرداختی در ۹ طبقه (۱۰ میلیون تومان و کمتر الی بیش از ۲۰ میلیارد تومان) طبقه‌بندی و نتایج آن در قالب جدول شماره ۳۹ ارائه شده است. آمار مندرج در جدول مذکور بیانگر آن است:

- ✓ حدود ۲۹/۵ درصد طرح‌ها تسهیلات ۱۰ میلیون تومانی و یا کمتر دریافت نموده‌اند و منجر به اشتغال ۶۸۰ نفر شده است. از مجموع ۱۳۲۱ طرح که در این گروه قرار دارند، ۶۵۶ طرح در حال بهره‌برداری، ۴۷۱ طرح غیرفعال و ۱۷۰ طرح اجراء نشده است. متوسط سرانه تسهیلات به ازای هر شغل ایجاد شده در این گروه ۱۸/۶ میلیون تومان است و نسبت اشتغال ایجاد شده به تعهد شده ۵۰/۴ درصد است.
- ✓ ۹۰۵ طرح (۲۰/۲۰/۲۶۲۶ درصد از کل) تسهیلات بین ۱۰ تا ۲۵ میلیون تومان دریافت نموده‌اند و منجر به اشتغال ۵۵۴ نفر شده‌اند. از مجموع ۹۰۵ طرح که در این گروه قرار دارند، ۵۱۳ طرح در حال بهره‌برداری، ۲۷۷ طرح غیرفعال و ۹۱ طرح اجراء نشده است.
- ✓ ۱۳۷۷ طرح (۲۰/۲۶ درصد از کل) تسهیلات بین ۲۵ تا ۵۰ میلیون تومان دریافت نموده‌اند و منجر به اشتغال ۱۰۲۷ نفر شده‌اند. از مجموع ۱۳۷۷ طرح که در این گروه قرار دارند، ۹۱۲ طرح در حال بهره‌برداری، ۳۲۰ طرح غیرفعال و ۱۱۵ طرح اجراء نشده است.
- ✓ ۴۴۳ طرح (۹/۹۲ درصد از کل) تسهیلات بین ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون تومان دریافت نموده‌اند و منجر به اشتغال ۵۰۴ نفر شده‌اند. از مجموع ۴۴۳ طرح که در این گروه قرار دارند، ۳۴۳ طرح در حال بهره‌برداری، ۷۲ طرح غیرفعال و ۲۲ طرح اجراء نشده است.
- ✓ ۳۴۷ طرح (۷/۷ درصد از کل) تسهیلات بین ۱۰۰ تا ۵۰۰ میلیون تومان دریافت نموده‌اند و منجر به اشتغال ۶۸۴ نفر شده‌اند. از مجموع ۳۴۷ طرح که در این گروه قرار دارند، ۲۷۸ طرح در حال بهره‌برداری، ۳۷ طرح غیرفعال و ۲۱ طرح اجراء نشده است.
- ✓ ۲۹ طرح (۰/۶۵ درصد از کل) تسهیلات بین ۵۰۰ میلیون تومان تا یک میلیارد تومان دریافت نموده‌اند و منجر به اشتغال ۱۲۵ نفر شده‌اند. از مجموع ۲۹ طرح که در این گروه قرار دارند، ۲۲ طرح در حال بهره‌برداری، ۲ طرح غیرفعال و ۱ طرح اجراء نشده است.
- ✓ ۳۸ طرح (۰/۸۵ درصد از کل) تسهیلات بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان دریافت نموده‌اند و منجر به اشتغال ۳۹۶ نفر شده‌اند. از مجموع ۳۸ طرح که در این گروه قرار دارند، ۲۹ طرح در حال بهره‌برداری، ۳ طرح غیرفعال و ۱ طرح اجراء نشده است.
- ✓ ۶ طرح (۰/۱۳ درصد از کل) تسهیلات بین ۵ تا ۲۰ میلیارد تومان دریافت نموده‌اند و منجر به اشتغال ۱۳۱ نفر شده‌اند. از مجموع ۶ طرح که در این گروه قرار دارند، ۴ طرح در حال بهره‌برداری، ۱ طرح پیشرفت فیزیکی نامتناسب و ۱ طرح اجراء نشده است. متوسط سرانه تسهیلات به ازای هر شغل نیز ۵۲۴ میلیون تومان است و نسبت اشتغال ایجاد شده به تعهد شده ۳۳/۸ درصد است. بنابراین به وضوح عدم ایفای تعهدات اشتغال در این دسته نمایان می‌شود.
- ✓ تنها یک طرح بیش از ۲۰ میلیارد تومان تسهیلات دریافت نموده است (شرکت کشت و صنعت روژین تاک با ۹۳ میلیارد تومان تسهیلات) و منجر به اشتغال مستقیم برای ۱۵۱۶ نفر شده است ضمن آنکه به



صورت غیرمستقیم نیز موجبات اشتغال ۳۶۰۰ روستایی را فراهم نموده است و سالانه با ۳۶۰۰ روستایی قرارداد جهت خرید تضمینی گوجه فرنگی منعقد می‌نماید که زنجیره ارزش تولید رب گوجه فرنگی را تکمیل نموده است. متوسط سرانه تسهیلات به ازای هر شغل نیز ۶۱ میلیون تومان است.

جدول شماره ۵. طبقه‌بندی طرح‌ها به تفکیک مبالغ پرداختی - براساس اطلاعات استخراجی از تمام شماری

دسته‌بندی تسهیلات پرداخت شده	تعداد طرح	درصد از کل طرح‌ها	درصد تسهیلات پرداخت شده (میلیارد ریال)	ارزش تسهیلات پرداخت شده (میلیارد ریال)	درصد ارزش تسهیلات پرداخت شده	درصد اشتغال تعهد شده	اشتغال ایجاد شده	نسبت اشتغال ایجاد شده به تعهد داده شده	متوسط سرانه تسهیلات به ازای هر شغل ایجاد شده (میلیون تومان)
کمتر از ۱۰ میلیون تومان	۱۳۲۱	۲۹/۵۷	۱۲۷/۲	۲/۷	۲/۷	۲/۷	۱۳۵۹	۵۰/۰	۱۸/۷
۱۰ تا ۲۵ میلیون تومان	۹۰۵	۲۶/۲۰	۱۴۹/۸	۳/۲	۳/۲	۵/۹	۱۱۱۲	۴۹/۸	۲۷/۰
۲۵ تا ۵۰ میلیون تومان	۱۳۷۷	۳۰/۸۳	۵۸۳/۲	۱۲/۳	۱۸/۲	۱۸/۲	۱۷۱۳	۶۰/۰	۵۶/۸
۵۰ تا ۱۰۰ میلیون تومان	۴۴۳	۹/۹۲	۳۵۵/۵	۷/۵	۲۵/۷	۲۵/۷	۱۰۲۵	۴۹	۷۰/۵
۱۰۰ تا ۵۰۰ میلیون تومان	۳۴۷	۷/۷۷	۷۹۷/۹	۱۶/۸	۴۲/۵	۴۲/۵	۱۲۳۷	۵۴/۶	۱۱۸/۰
۵۰۰ میلیون تومان تا ۱ میلیارد تومان	۲۹	۰/۵۶	۲۲۵/۴	۴/۷	۴۷/۲	۴۷/۲	۲۰۴	۶۱/۳	۱۸۰/۳
۱ میلیارد تومان تا ۵ میلیارد تومان	۳۸	۰/۸۵	۸۹۸/۵	۱۸/۹	۶۶/۱	۶۶/۱	۷۳۹	۵۶/۴	۲۱۵/۵

۵ میلیارد تومان تا ۲۰ میلیارد تومان	۶	۰/۱۳	۹۹/۹۸	۶۸۶/۶	۱۴/۴۱	۸۰/۵	۳۸۷	۱۳۱	۳۳/۸	۵۲۴/۱
۲۰ میلیارد تومان بیشتر	۱	۰/۰۲	۱۰۰	۹۳۰/۰	۵۱۹/۰	۱۰۰	۲۵۰۰	۱۵۱۶	۶۰/۶	۶۱/۳
جمع کل	۴۴۶۷	۱۰۰	---	۴۷۵۴/۱	۱۰۰	---	۱۰۲۷۶	۵۶۳۰	۵۴/۸	۸۴/۳

مأخذ. نتایج تمام شماری طرح‌ها؛ ۱۴۰۱ و آمار اخذ شده از سامانه کار وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی

### ۳-۵- عملکرد تسهیلات پرداخت شده به تفکیک تعداد کارکن‌ها

طرح‌های مورد بررسی به لحاظ تعداد کارکن‌های فعلی، به چهار دسته طرح‌های خود اشتغالی، طرح‌های با تعداد نیروی کار ۱ تا ۱۰ نفر، طرح‌های با تعداد نیروی کار ۱۰ تا ۵۰ نفر و طرح‌های با تعداد نیروی کار ۵۰ نفر به بالا طبقه‌بندی شد و نتایج آن در قالب جدول شماره ۴۰ ارائه شد. براین اساس مقایسه سهم تعداد اشتغال ایجاد شده طرح‌ها و میزان تسهیلات دریافتی بیانگر آن است طرح‌های با تعداد نیروی کار ۵۰ نفر به بالا مناسب‌ترین عملکرد را داشته‌اند و با وجود سهم ۲۰/۴ درصدی از کل تسهیلات، ۲۹/۳ درصد اشتغال را به خود اختصاص داده‌اند، با توجه به شرایط بیمه‌ای اکثر شاغلین این بنگاه‌ها، وضعیت اشتغال در این بنگاه‌ها پایدار می‌باشد.

طرح‌های خود اشتغالی ۴۱/۹ درصد از کل تسهیلات و ۴۳/۳ درصد کل اشتغال ایجاد شده را به خود اختصاص داده است، اما با توجه به وضعیت بیمه‌ای شاغلین و مقطعی بودن این طرح‌ها، اکثر طرح‌های خود اشتغالی بررسی شده در زمره مشاغل پایدار قرار ندارند، ولی در صورتی که حمایت دستگاه‌های دولتی (به ویژه سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی، گردشگری و سازمان جهاد کشاورزی) بیشتر شود و به دو موضوع مهم تأمین مواد اولیه و نهادها و بازار فروش توجه ویژه نمایند، با توجه به وضعیت اقتصادی جامعه و نیاز به درآمد و ضرورت ایجاد اشتغال خانوار، قطعاً پایداری این طرح‌ها بیش از پیش خواهد شد. بنگاه‌های اقتصادی و طرح‌های با ۱۰ تا ۵۰ کارکن با ۱۳/۶ درصد تسهیلات، سهم ۷/۵ درصدی از اشتغال را به خود اختصاص داده‌اند که به نحوی گویای آن است بنگاه‌های متوسط قادر به انطباق خود با شرایط اقتصادی و تورمی جامعه و جهش‌های لحظه‌ای قیمت‌ها نبوده‌اند و در حال تعطیلی و یا با حداقل ظرفیت تولید به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

جدول شماره ۶. عملکرد تسهیلات پرداخت شده به تفکیک تعداد کارکن‌ها - ارقام به میلیارد ریال

شرح	تعداد طرح	سهم از کل طرح (درصد)	اشتغال تعهد داده شده	تعداد اشتغال ایجاد شده	سهم از کل اشتغال (درصد)	ارزش تسهیلات پرداخت	سهم از کل تسهیلات (درصد)
-----	-----------	----------------------	----------------------	------------------------	-------------------------	---------------------	--------------------------

شده- میلیارد ریال							
۴۱/۹	۱۹۹۰/۶	۴۳/۲	۲۴۳۰	۵۷۸۶	۹۱/۳	۴۰۷۹	طرح‌های خوداشتغالی
۲۴/۲	۱۱۴۸/۹	۲۰/۰	۱۱۲۴	۱۴۰۶	۸/۳	۳۷۱	۱۰ تا نفر کارکن
۱۳/۶	۶۴۴/۷	۷/۵	۴۲۵	۵۴۹	۰/۳	۱۵	۱۰ تا ۵۰ نفر کارکن
۲۰/۴	۹۷۰	۲۹/۳	۱۶۵۱	۲۵۳۵	۰/۰	۲	۵۰ نفر کارکن به بالا
۱۰۰/۰	۴۷۵۴/۱	۱۰۰	۵۶۳۰	۱۰۲۷۶	۱۰۰/۰	۴۴۶۷	مجموع

مأخذ: نتایج تمام شماری طرح‌ها؛ ۱۴۰۱ و آمار اخذ شده از سامانه کارا وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی

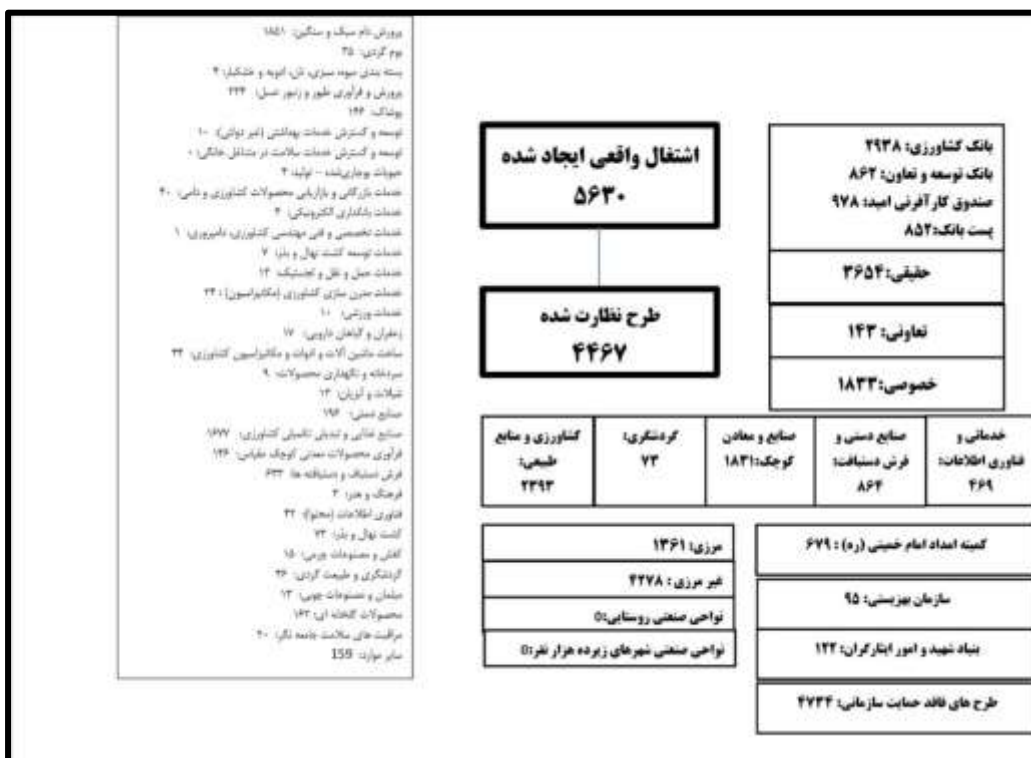
#### ۴- بحث و نتیجه‌گیری

بانک جهانی هدف از اعطای اعتبارات به روستاییان را کاهش فقر، ایجاد اشتغال، افزایش درآمد، پایداری بوم‌شناختی و فراهم کردن زمینه رفاه و بهزیستی روستاییان می‌داند و کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل نیز هدف از ارائه اعتبار به روستاییان را فقرزدایی، اشتغال‌زایی، ایجاد درآمد، رفاه و توسعه اجتماعی، ترویج و آموزش کشاورزی و حفظ عزت نفس روستاییان می‌داند.

در راستای حمایت از اشتغال پایدار روستایی و عشایری در استان کرمانشاه، به ۴۴۶۷ طرح حدود ۴۷۵۴/۱ میلیارد ریال تسهیلات پرداخت شده است که منجر به اشتغال ۵۶۳۹ نفر شده است. در واقع ۱/۲۶ شغل به ازای هر طرح. همچنین برای ایجاد هر شغل به طور متوسط به ۸۴۳ میلیون ریال (۸۴ میلیون تومان) تسهیلات مورد نیاز بوده است. حدود ۴۷ درصد دریافت کنندگان تسهیلات را زنان و در حدود ۵۳ درصد دریافت کنندگان تسهیلات اشتغال پایدار روستایی و عشایری را مردان تشکیل می‌دهند. بیشترین اشتغال در شهرستان کرمانشاه ایجاد شده است که ۲۳۳۱ نفر است که ۴۱ درصد از کل اشتغال ایجاد را شامل می‌گردد، وجود دو شرکت صنایع غذایی و تبدیلی در محدوده شهرستان کرمانشاه (شرکت کشت و صنعت روژین تاک و فرامان) در تفاوت چشم‌گیر تعداد اشتغال ایجاد شده این شهرستان با سایر شهرستان‌های استان بسیار تأثیرگذار بوده است.

میزان واقعی اشتغال ایجاد شده ۵۶۳۹ نفر با ۴۴۶۷ طرح می‌باشد که از این مقدار ۲۵۳۷ طرح مربوط به بخش کشاورزی و منابع طبیعی، ۴۵ طرح مربوط به صنایع و معادن کوچک، ۳۰۰ طرح مربوط به فعالیت‌های خدماتی و فناوری اطلاعات، ۴۱ طرح مربوط به گردشگری، ۱۵۴۴ طرح مربوط به صنایع دستی و فعالیت‌های فرش دستباف است. از میزان اشتغال ایجاد شده افراد حقیقی ۳۶۶۳ شغل، تعاونی‌ها ۱۴۳ شغل و بخش خصوصی ۱۸۳۳ شغل ایجاد نموده‌اند. همچنین از تعداد پروژهای مذکور سهم هر کدام از بانک‌ها به ترتیب توسعه تعاون ۸۶۲ طرح، بانک کشاورزی ۲۹۴۱ طرح، پست بانک ۸۵۳ طرح و صندوق کارآفرینی امید ۹۸۳ طرح می‌باشد.

اشتغال ایجاد شده در رشته پرورش دام سبک و سنگین در حدود ۱۸۵۱ نفر است و این در حالی است که این رشته دارای ۲۰۳۴ طرح بوده است. در واقع اشتغال ایجاد شده در این رشته، ۰/۰۹ نفر به ازای هر طرح بوده است. صنایع غذایی تبدیلی و تکمیلی نیز با ۲۹ طرح موجبات اشتغال ۱۶۷۷ نفر را ایجاد نموده‌اند و در واقع اشتغال ایجاد شده در این رشته ۵۷/۸ نفر به ازای هر طرح می‌باشد. رشته محصولات گلخانه‌ای نیز با ۲۹ طرح، ۱۶۲ شغل ایجاد نموده است و در واقع به‌طور متوسط هر طرح ۶/۵ نفر اشتغال‌زایی نموده است. در رشته پرورش و فرآوری طیور و زنبور عسل برای ۲۳۴ نفر شغل ایجاد شده است، تعداد طرح‌های این رشته ۳۷۱ طرح بوده است در واقع به‌طور متوسط ۰/۶ شغل به ازای هر طرح در این رشته ایجاد شده است و اشتغال مربوط به نواحی روستایی غیر مرزی و مرزی به ترتیب معادل ۴۲۷۸ و ۱۳۶۱ نفر بوده است.



شکل شماره ۳. کلیات اشتغال واقعی ایجاد شده در استان کرمانشاه

- مهم ترین مشکلات اجرای قانون و مغایرت‌های احصاء شده از فرآیند اجرای قانون به شرح ذیل می‌باشند:
- نداشتن پشتیبانی و حمایت سازمان‌ها و نهادها از طرح‌ها (به‌خصوص جهاد کشاورزی)
  - ضعف در اهلیت‌سنجی مجریان طرح‌ها و نبود نظام دقیق جهت احصاء و ثبت نام
  - آموزش ضعیف و نداشتن تخصص و خلاقیت
  - فرهنگ تنبلی و نداشتن انگیزه برای تولید و کارآفرینی
  - نبود سیستم یکپارچه و واحد جهت تکمیل زنجیره ارزش تولید و پشتیبان
  - زیرساخت‌های ضعیف در زمینه تأسیسات و تجهیزات به‌خصوص راه دسترسی، آب، گاز، برق و مخابرات
  - نبود ثبات بازار و تورم و رکود

همچنین پرداخت تسهیلات اشتغال پایدار روستایی و عشایری با هدف ایجاد اشتغال در بستر اقتصاد برآمده از بطن روستا طراحی و به مرحله اجرا در آمده و تقویت اقتصاد منطق بر مقتضیات محلی روستاها برترین هدف این طرح می‌باشد. با وجود اهداف متعالی، وجود برخی نقایص باعث گردید از اهداف اصلی مد نظر قانون گذار، فاصله معنی داری ایجاد شود.

این نقایص در دو وجه طراحی و اجرا رخ داد تا دقت قانون گذاران و مجریان را به اهمیت و لازم و ملزوم بودن این مراحل معطوف دارد. به همین جهت توصیه می‌شود در تأمین مالی یک بنگاه اقتصادی حلقه‌های مذکور زنجیره تولید به صورت کامل در نظر گرفته شود تا اثربخشی مورد نظر محقق شود. چه بسا برنامه‌ریزی و سیاست گذاری جهت فراهم نمودن زنجیره، حائز اهمیت تر و به مراتب مشکل تر است چرا که نیاز به اقدامات گسترده تر و ریشه‌ای تر است.

به عنوان برترین درس آموخته‌های پرداخت تسهیلات اشتغال پایدار روستایی و عشایری به طور اخص و سایر تسهیلات تکلیفی به صورت عام می‌توان به این نکته اساسی اشاره کرد که تأمین مالی پروژه، تنها بخشی از فرآیند ایجاد و تولید یک بنگاه اقتصادی است که در کنار سایر بخش‌ها معنی و مفهوم خاص یافته و بر آن فرآیند تأثیر خواهد گذاشت موضوعی که در نگاه به فعالیت‌ها و ایجاد بنگاه‌های اقتصادی به صورت انحصاری و تک بعدی در نظر گرفته می‌شود و به همین جهت است که علی‌رغم تلاش‌های صورت گرفته، نتایج مورد نظر قانون گذار و مجری را تأمین نمی‌کند. در فرآیند فعالیت تولیدی یک بنگاه اقتصادی، بخش‌های تأمین مواد اولیه و فروش محصولات دو حلقه پیشین و پسین تأمین مالی می‌باشند که غالباً به حال خود رها شده و انتظار می‌رود، با تأمین مالی مورد نیاز، بنگاه اقتصادی به سطح تولید هدف گذاری شده رسیده و اشتغال تعهد شده را ایفا نماید.

کند شدن روند پیشرفت فیزیکی طرح‌ها و فعالیتهای اقتصادی بنا به دلیل اقتصادی برونزا از دیگر آسیب‌های اجرای طرح بوده است. بی‌ثباتی‌های اقتصاد کلان، فشارهای وارده از سوی تروریسم اقتصادی، افزایش قیمت‌ها و به تبع آن کاهش ارزش اقتصادی تسهیلات پرداختی نسبت به زمان درخواست شده، عدم امکان تأمین سهم آورده متقاضیان تسهیلات به دلیل خشکسالی و حوادث غیر مترقبه و کاهش منابع مالی آنها، عدم وجود اولویت بندی در تخصیص منابع به افراد تحصیل کرده و فعالیتهای دانش بنیان، مشکلات بروکراسی اداری در اخذ مجوزهای فعالیت، واگذاری زمین و ... .

#### - مهم ترین دلایل غیر فعال شدن طرح‌ها

- به طور کلی از ۴۴۶۷ طرح؛ ۲۷۳۶ طرح (۶۱/۲ درصد) در حال بهره‌برداری و فعال، ۱۰ طرح در حال ساخت، ۴۱۶ طرح عدم اجراء (۹/۳ درصد)، ۲۷ طرح پیشرفت فیزیکی نامتناسب، ۱۱۶۶ طرح (۲۶/۱ درصد) غیر فعال و تعطیل می‌باشند. دلیل غیر فعال و یا عدم اجراء ۳۵/۶ درصد طرح‌ها عوامل ذیل می‌باشد:

افزایش قیمت ماشین آلات<sup>۱</sup> ۴۸ درصد، تعلل بانک در پرداخت ۷/۶ درصد، عدم تناسب تسهیلات ۲۵/۳ درصد، اهلیت نداشتن مجری ۳۶/۲ درصد، عدم هزینه کل تسهیلات برای اجرای طرح ۴۸/۸ درصد و ۶۲ درصد نیز به دلیل

۱- افزایش قیمت مواد اولیه در رسته فعالیت صنایع دستی و فرش دست بافت یا افزایش قیمت خوراک دام در رسته فعالیت پرورش دام سبک و سنگین و ... نیز در علت افزایش قیمت ماشین آلات آمده است.

عواملی همچون خشکسالی، کمبود آب، مهاجرت، ازدواج، استخدام، فوت، ناتوانی جسمانی و مشکلات جسمی و ... بوده است.

### - ارائه پیشنهادها

۱- کنترل تورم و ثبات اقتصادی در دستیابی به اشتغال پایدار مؤثر است. کاهش ارزش پول ملی، تورم بسیار بالا و عدم ثبات اقتصادی و نداشتن نقدینگی در غیرفعال شدن طرح‌ها طی سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ بسیار تأثیرگذار بوده است. از ۱۱۶۶ طرح غیرفعال، بیش از ۷۰ درصد در طی این دو سال غیرفعال شده‌اند افزایش قیمت مواد اولیه و نهاده‌ها و نبود بازار فروش و پشتیبانی دستگاه‌های اجرایی جهت رفع این مشکلات، منجر به غیرفعال شدن طرح شده است. در فرآیند فعالیت تولیدی یک بنگاه اقتصادی، بخش‌های تأمین مواد اولیه و فروش محصولات دو حلقه پیشین و پسین تأمین مالی می‌باشند که غالباً به حال خود رها شده‌اند.

۲- اعطای تسهیلات به طرح‌ها در راستای سند توسعه روستایی استان باشد. به منظور تحقق رشد پایدار اقتصادی و توسعه اقتصادی اعطای تسهیلات بایستی مبتنی بر سند توسعه روستایی استان که در سال ۱۳۹۷ به تصویب رسیده و با توجه به ظرفیت‌های هر شهرستان و سند آمایش سرزمین و سند توسعه روستایی توزیع شود.

۳- توجه به نقش آموزش و مهارت آموزی و نوآوری در دستیابی به اشتغال پایدار. به بیان دیگر یکی از عوامل تأثیرگذار در رشد پایدار اقتصادی، نیروی انسانی ماهر است از این رو در راستای افزایش بهره‌وری نیروی کار باید به نقش مهم آموزش نیروی انسانی توجه شود.

۴- قبل از ارائه تسهیلات در قالب طرح‌های اشتغال روستایی، رونق تولید، تبصره ۱۸ و ...، بایستی مکانیسم نظارتی آنها با دقت تعیین شود.

۵- تشویق کمیته نظارت به رصد دقیق طرح‌ها

۶- نظارت بیشتر بانک‌ها در پرداخت قسط دوم تسهیلات با هماهنگی دستگاه اجرایی مرتبط

۷- اولویت قراردادن طرح‌های نیمه تمام در دست اجرا به منظور بهره‌برداری کامل جهت تحقق تولید و اشتغال مورد نظر.

۸- تسهیلات تولیدی از جمله بند الف تبصره ۱۸ صرفاً برای تسهیلات کارفرمایی باشد.

۹- شناسایی و اولویت‌گذاری زنجیره‌های ارزش (با توجه به تغییرات بسیار سریعی که در شرایط اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی مناطق روستایی کشور اتفاق می‌افتد).

علاوه بر پیشنهادهای فوق جهت اصلاح فرآیندها و اثربخشی قانون تسهیلات روستایی مواردی به شرح ذیل پیشنهاد می‌گردد:

۱- تغییر نرخ تسهیلات از رقم ۶ درصد میانگین ذکر شده در ماده ۷ قانون، به نرخ تسهیلات متعارف سیستم

بانکی کشور (۱۸ درصد) برای طرح‌های غیرفعال و عدم اجرا.

۲- تعیین و تنظیم سهم بخشی و ابلاغ رسته‌های اولویت‌دار به صورت یکپارچه برای تمامی استان‌ها بدون

لحاظ پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های اقتصادی و اسناد بالادستی آمایش سرزمین، چندان مطلوب و منطقی نبوده

و پیشنهاد می‌شود، تعیین رسته‌های اولویت‌دار مطابق ساختار اقتصادی اجتماعی هر استان به شورای برنامه-

ریزی و توسعه استان‌ها تفویض اختیار شود. با عنایت به وجود پتانسیل‌های متفاوت در بخش‌های اقتصادی

- استان‌ها، تعیین سهم بخش‌های اقتصادی استان از منابع این طرح با لحاظ نمودن شرایط هر استان و برنامه آمایش سرزمین استان صورت گیرد.
- ۳- اجرای موارد و ارکان مغفول مانده در دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی تدوین شده برای پرداخت تسهیلات اشتغال پایدار روستایی، به ویژه موضوع مداخلات نهادی مطرح شده در ماده ۴ و ۵ دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی که بر موضوع آموزش و حمایت از ایجاد فعالیت در مناطق روستایی دلالت دارد. به نظر می‌رسد برای این منظور باید اعتباری خاص لحاظ و به استان‌ها ابلاغ گردد.
- ۴- طراحی سامانه جامع و کامل و هوشمند که جایگزین آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های متعدد گردیده و ضمن اتصال با بانک‌های اطلاعاتی خاص موجود در کشور موجبات تشخیص بهینه اهلیت متقاضیان سرمایه‌گذاری را فراهم نموده و از اتلاف منابع جلوگیری نماید. به‌عنوان نمونه تشخیص کارمند بودن متقاضی در شرایط عادی تنها منوط به خود اظهاری متقاضی است در حالی که با اتصال سامانه طراحی شده به سامانه کارمند ایران حداقل زمینه تشخیص کارمندان دولت از طریق کد ملی ایجاد خواهد شد.
- ۵- به‌منظور اجتناب از درج تعهد اشتغال غیرواقعی در سامانه لازم است سرانه اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی تعیین و اشتغال پیشنهادی توسط متقاضیان با رعایت آن کنترل و نهائی گردد. در این صورت است که در هنگام نظارت، انتظار ایفای تعهد اشتغال منطقی به‌نظر می‌رسد.
- ۶- با توجه به ورود تأمین اجتماعی به موضوع بیمه شاغلان طرح‌های بهره‌مند از تسهیلات اشتغال پایدار روستایی و عشایری و اعلام استنادات قانونی موضوع، ضرورت دارد تعهد بیمه شاغلان در طرح‌های بهره‌مند از تسهیلات مذکور، در دستورالعمل به‌وضوح و شفاف مشخص شود. در حال حاضر دستورالعمل اجازه بیمه شاغلان در صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر را به طرح‌ها داده است که با توجه به استنادات قانونی تأمین اجتماعی، این موضوع باعث تعیین جرایم و مشکلات متعدد برای دریافت کنندگان تسهیلات که شاغلان خود را در صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر بیمه نموده اند، شده است.
- ۷- به منظور افزایش دقت نظر کمیته‌های فنی استانی در انتخاب سرمایه‌گذاران واقعی از بین متقاضیان، پیشنهاد می‌شود محدودیت زمانی برای جذب اعتبارات منظور نگردد تا کمیته‌های مذکور در فراغ بال و فرصت کافی افراد سرمایه‌گذار واقعی را انتخاب و بدینوسیله از هدر رفت منابع جلوگیری نمایند.
- ۸- توجه ویژه به رسته‌های بومی و ظرفیت‌های هر منطقه
- ۹- توجه ویژه به صنایع تبدیلی و فراوری محصولات
- ۱۰- حمایت از بخش گلخانه‌ای
- ۱۱- حمایت از پرورش ماهی
- ۱۲- توجه ویژه به دامداری در استان کرمانشاه به علت شرایط جغرافیایی و اقلیمی
- ۱۳- حمایت از صنایع دستی، فرش و گلیم، چاقوسازی، چرم‌دوزی و ...
- ۱۴- توجه ویژه به صنعت گردشگری در استان کرمانشاه

پس از بیان پیشنهادات، مهم‌ترین علل مشکلات و مسائل طرح‌ها و غیرفعال شدن طرح‌های هر بخش و رسته فعالیت بدین شرح می‌باشد:

#### • بخش کشاورزی و دامپروری (پرورش دام سبک و سنگین، طیور و زنبورداری و ...)

گروهی از گیرندگان تسهیلات اظهار داشتند در ۲ سال اول دریافت تسهیلات، میزان فروش و بازگشت سرمایه ایشان مناسب بوده است اما در ۲ سال اخیر به دلیل افزایش شدید قیمت نهاده‌های دامی، مشکلات فراوان در تأمین خوراک دام و همچنین پایین بودن قیمت شیر و گوشت (نسبت به هزینه تمام شده به ویژه در سال ۱۴۰۰ و اوایل سال ۱۴۰۱)، این واحدها با زیان روبرو بوده‌اند و بعضاً در پرداخت اقساط تسهیلات نیز با مشکلات فراوان مواجه شده‌اند و منجر به فروش دام‌ها شده‌اند، اما افزایش چند برابری قیمت دام در میانه و اواخر سال ۱۴۰۱ و نداشتن نقدینگی و سرمایه جهت خرید مجدد در تعطیلی فعالیت‌های این رسته بسیار تأثیرگذار بوده است. تأمین نهاده‌های دامی بصورت یارانه‌ای و یا پایین آمدن قیمت این نهاده‌ها راهی برای برون رفت از شرایط بیان کرده‌اند.

فعالین بخش زنبورداری (کندوداران) اظهار کردند که افزایش قیمت شکر منجر به عدم تأمین مناسب خوراک زنبور و به تبع آن تلف شدن کندوها شده این امر موجب تحمیل خسارات فراوان برای فعالین بخش زنبورداری گردیده است. همچنین بیماری زنبورها و عدم ارائه راهکارهایی توسط کارشناسان مرکز خدمات جهاد کشاورزی در خصوص روش‌های جلوگیری از رواج بیماری در میان کندوها از دیگر مشکلات کندوداران است. ضمناً نداشتن بازار فروش و تقاضا جهت فروش، به دلیل افزایش قیمت عسل در تعطیلی این فعالیت تأثیرگذار بوده است.

#### • بخش گردشگری و صنایع دستی

عمده مشکلات مطروحه در این بخش که رسته‌هایی از قبیل مجتمع‌های اقامتی، صنایع دستی و فرش دستباف، بوم‌گردی، کافه و رستوران‌داری و کلیه کسب و کارهای مرتبط با این بخش را شامل می‌گردد به شرح ذیل است: اغلب فعالین اقتصادی در این بخش، شیوع بیماری کرونا را به عنوان یکی از اصلی‌ترین دلایل کاهش سفرها و به تبع آن کاهش میزان فروش و درآمد و عدم توجه اقتصادی کسب و کار اعلام کردند.

گروه دیگری از دریافت کنندگان تسهیلات بخش مذکور افزایش قیمت مواد اولیه و هزینه‌های تولید (به دلیل تورم) را به عنوان مهم‌ترین مشکلات این بخش و از دلایل اصلی عدم سوددهی و تعطیلی واحد خود بیان کردند. ضمن آنکه فعالین بخش صنایع دستی (فرش بافی، گلیم بافی، چیغ بافی و...) عدم صرفه اقتصادی با توجه به گرانی مواد اولیه از یکسو و نداشتن بازار فروش از سوی دیگر و در نتیجه عدم صرفه اقتصادی؛ در تعطیلی و یا تولید با حداقل ظرفیت این فعالیت‌ها عنوان نمودند. لازم به ذکر است در فعالیت‌هایی نظیر نخ‌ریسی علاوه بر نداشتن بازار فروش، خشکسالی‌های اخیر و تأثیر آن بر کیفیت پشم گوسفندان در تعطیلی این دسته از فعالیت تأثیرگذار بوده است.

#### • بخش کشاورزی (محصولات گلخانه‌ای و خارج از فصل)

عمده‌ترین مشکلات این رسته فعالیت موضوع حمایت و پشتیبانی کم‌رنگ جهاد کشاورزی از فعالان این بخش و نبود پشتوانه مالی و سرمایه کافی جهت توسعه فعالیت و ارتقاء کمی و کیفی اعلام نمودند. پشتیبانی جهاد کشاورزی از این فعالیت نظیر واگذاری کود و سم به قیمت دولتی و همچنین اعطاء تسهیلات مجدد برای توسعه فعالیت خواستار می‌باشند.



## • فعالان جامعه عشایری

موضوعات مطرح شده توسط فعالین عشایر عمدتاً در خصوص توزیع آرد سهمیه‌ای در میان عشایر و واگذاری پنل خورشیدی به خانوارهای عشایر و تأمین نهاده‌های دامی در سال‌های خشکسالی. در مجموع فعالین اقتصادی رسته فعالیت‌های مختلف، عواملی همچون "افزایش مبلغ وام و تسهیلات"، کاهش تورم اقتصادی جامعه و حمایت‌های دولتی و خرید تضمینی محصولات تولید شده با تأکید بر محصولات صنایع دستی و تشکیل زنجیره ارزش تولید و آموزش و ارائه ایده‌های کارآفرینانه نو را به‌عنوان راهکارهای خروج از وضعیت-الذکر اعلام کردند.

با توجه به عدم همخوانی برنامه‌های آمایشی و توسعه‌ای استان‌ها با طرح‌ها و اولویت‌های تعیین شده در طرح‌ها وجود دارد لذا پیشنهاد می‌گردد طرح‌ها و اولویت‌های مذکور براساس سند توسعه روستایی استان و سند آمایش استان تنظیم گردد. همچنین در رسته‌های منتخب کشور با اولویت‌های استان مطابقت لازم وجود ندارد که بهتر است قبل از نهایی کردن رسته‌های منتخب، نظر استان‌ها اخذ و رسته‌ها نهایی گردد. پیشنهاد می‌گردد که ظرفیت‌های خالی واحدهای اقتصادی روستایی و عشایری به‌طور مستمر و پویا شناسایی و براساس آنها تسهیلات اختصاص یابد. پیشنهاد می‌گردد تعیین بخش‌های اقتصادی نظیر موارد اشاره شده در آئین نامه اصلاحی و رسته‌های اولویت‌دار در اختیار شورای توسعه و برنامه‌ریزی و یا کارگروه سرمایه‌گذاری و اشتغال استان‌ها گذاشته شود.

در شناسایی و اولویت‌گذاری زنجیره‌های ارزش (با توجه به تغییرات بسیار سریعی که در شرایط اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی مناطق روستایی کشور اتفاق می‌افتد)، عملیاتی بودن، پویایی و قابلیت انطباق و انعطاف‌پذیری زنجیره‌های ارزش متناسب با تغییرات احتمالی در شاخص‌های کلان اقتصادی و اجتماعی، مورد بررسی قرار گیرد. براساس اطلاعات جمع‌آوری شده از ۴۴۶۷ طرح اشتغال پایدار روستایی و عشایری استان کرمانشاه، می‌توان دریافت که اولاً اکثر طرح‌ها به‌صورت خرد بوده و سرانه اشتغال هر طرح در حدود ۱/۲ نفر بوده است. سهم ابلاغی تسهیلات هر بخش در توزیع تسهیلات رعایت نشده و برخی از رسته‌ها مانند پرورش دام سبک و سنگین بیشترین تسهیلات را دریافت نموده است در واقع طرح‌های اشتغال روستایی دارای تنوع بسیار کمی است. همچنین در راستای توانمندسازی و مهارت‌آموزی متقاضیان و آموزش کارآفرینی به متقاضیان براساس رسته فعالیت تخصصی، اقدامات چندانی صورت نگرفته است. از این رو می‌توان انتظار داشت که بهره‌وری ناشی از اعطای تسهیلات اشتغال پایدار روستایی و عشایری پایین باشد. موضوع مهم دیگر تورم، کاهش ارزش پول ملی در مقابل ارزهای خارجی و عدم ثبات اقتصادی منجر به کاهش سرانه اشتغال شده است.

## فهرست منابع

- عبدی، عرفان، تقدیسی، احمد، توکلی، جعفر (۱۴۰۰)، ارزیابی اثر اعتبارات خرد دولتی بر ابعاد اقتصادی کارآفرینی و اشتغال پایدار روستایی شهرستان جوانرود، استان کرمانشاه، فصلنامه علمی برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۱۱، شماره ۴۲، ۱۴۰-۱۲۰.
- مطیعی لنگرودی، سیدحسن و بخشی، زهرا (۱۳۸۹)، نقش اعتبارات بهسازی مسکن در توانمندی و ماندگاری جمعیت روستایی دهستان بیهق، شهرستان سبزوار، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۲، ۴۶-۳۱.
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا، عینالی، جمشید و سجاسی قیداری، حمداله (۱۳۸۵)، ارزیابی آثار اعتبارات خرد بانکی در توسعه کشاورزی، مطالعه مورد تعاونی‌های خودجوش روستایی شهرستان خدابنده. اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۴(۵۶)، ۷۶-۴۵.
- اسماعیل‌زاده پاداری، سیامک، حسینی، سید محمود و امیدوی نجف‌آبادی، مریم (۱۳۹۶). بررسی نقش اعتبارات اعطایی بانک کشاورزی در توسعه روستایی: مطالعه موردی استان تهران. روستا و توسعه، (۱)، ۱۶۹-۱۴۷.
- ازکیا، مصطفی، و دیباجی فروشانی، شکوه (۱۳۹۵). نقد برنامه‌های توسعه روستایی در ایران. مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۵(۱)، ۱۰۳-۱۲۵.
- کریمی، زهرا. (۱۳۹۳). تأثیر اعتبارات بانکی بر اشتغال زنان مطالعه موردی: تعاونی‌های زنان در استان مازندران. تحلیل‌های اقتصادی توسعه ایران، ۷۶(۳)، ۱۴۵-۱۶۸.
- عناستانی، علی‌اکبر، معینی، علیرضا و فعال جلالی، امین (۱۴۰۰)، تحلیل فضایی اشتغال‌زایی و فعالیت اعتبارات کارآفرینی روستایی در استان خراسان رضوی، اقتصاد فضا و توسعه روستایی سال دهم، شماره ۱، ۶۸-۴۳.
- بختیاری، صادق، و پاسبان، فاطمه (۱۳۸۳). نقش اعتبارات بانکی در توسعه فرصت‌های شغلی: مطالعه موردی بانک کشاورزی ایران. اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۲(۴۶)، ۷۳-۱۰۶.
- عرفان عبدی، احمد تقدیسی و جعفر توکلی (۱۴۰۰) ارزیابی اثر اعتبارات خرد دولتی بر ابعاد اقتصادی کارآفرینی و اشتغال پایدار روستایی شهرستان جوانرود، استان کرمانشاه، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۱۱، شماره ۴۲، ۱-۱۳۶.